

Subject Area
Education

Year: 2022
Vol: 8
Issue: 93
PP: 213-227

Arrival
06 November 2021
Published
23 January 2022
Article ID Number
3801
Article Serial Number
19

Doi Number
<http://dx.doi.org/10.26449/ssj.3801>

How to Cite This Article
Işık, M.; Çelik, A.;
Yıldırım, E. & Çelik, O.
(2022). "Meslek Liselerinde
Görev Yapan
Öğretmenlerin Uzaktan
Eğitime Yönelik Tutumları"
International Social
Sciences Studies Journal,
(e-ISSN:2587-1587) Vol:8,
Issue:93; pp:213-227

Social Sciences Studies
Journal is licensed under a
Creative Commons
Attribution-
NonCommercial 4.0
International License.

Meslek Liselerinde Görev Yapan Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumları

Attitudes Of Teachers Working In Vocational High Schools Towards Distance Education

Mustafa IŞIK¹ Abdulkadir ÇELİK² Erdal YILDIRIM³ Orhan ÇELİK⁴

¹ Milli Eğitim Bakanlığı, Tut Çok Programlı Lisesi, Adıyaman, Türkiye

² Milli Eğitim Bakanlığı, Fatih Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Adıyaman, Türkiye

³ Milli Eğitim Bakanlığı, Şehit Hasan Aydoğdu Anadolu İmam Hatip Lisesi, Adıyaman, Türkiye

⁴ Milli Eğitim Bakanlığı, Güzel Sanatlar Lisesi, Adıyaman, Türkiye

ÖZET

Bu araştırmanın amacı mesleki ve teknik liselerde çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını araştırmaktır. Özellikle olağandışı zamanlarda eğitim sistemi için olmazsa olmazı olan bu yapının temel unsuru olan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik bakış açılarını irdelemek ve buna ilişkin çözüm yolu sunmaktır. Uzaktan eğitim dünyanın çeşitli yerlerinde geleneksel eğitim yöntemine bir alternatif olarak geliştirilmiştir. 2020 yılı Mart ayından itibaren dünyayı ve ülkemizicovid-19 pandemi sürecinde eğitimde çok önemli bir yere tutan uzaktan eğitim bundan sonraki zamanlarda da önemini daha da koruyacaktır. Günümüzde çoğu eğitim kurumları uzaktan öğretim programları ile eğitim-öğretim hizmeti vermektedir. Araştırmada öncelikle konuyla ilgili daha önce yapılmış çalışmalar incelenmiş öğretmenlerin uzaktan eğitime bakış açıları ile ilgili bilgiler verilmiştir. Adıyaman ili mesleki ve teknik liselerinde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik davranışlarını araştırmak amacıyla 312 öğretmene anket uygulanmıştır. Mesleki ve teknik liselerinde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada, "tarama modeli" kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamının uzaktan eğitime yönelik bilgi sahibi oldukları tespit edilmiştir. Bu nedenle araştırmanın başında belirlenen bu araştırma problemine yönelik herhangi bir bulgu bulunmamaktadır. Böyle bir sonucun çıkmasının sebebi dünyayı kasıp kavuran COVID-19 pandemisi sürecinde öğretmenlerin tamamının uzaktan eğitimi uygulamalı olarak kullanmalarından kaynaklandığı gerçeğine ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Yaygın Eğitim, Uzaktan Eğitim.

ABSTRACT

The aim of this research is to investigate the attitudes of teachers working in vocational and technical high schools towards distance education. It is to examine the perspectives of teachers, who are the basic element of this structure, which is indispensable for the education system, especially in extraordinary times, and to offer a solution for this. Distance education has been developed in various parts of the world as an alternative to the traditional education method. Distance education, which has a very important place in education in the world and our country during the covid-19 pandemic process since March 2020, will maintain its importance even more in the future. Today, most educational institutions provide education and training services with distance education programs. In the research, first of all, previous studies on the subject were examined and information about the perspectives of teachers on distance education was given. A questionnaire was applied to 312 teachers in order to investigate the behaviors of teachers working in Adıyaman vocational and technical high schools towards distance education. In this study, which was conducted to determine the attitudes of teachers working in vocational and technical high schools towards distance education, the "screening model" was used. It has been determined that all of the teachers participating in the research have knowledge about distance education. For this reason, there are no findings related to this research problem determined at the beginning of the research. The reason for such a result is the fact that all teachers use distance education practically during the COVID-19 pandemic that swept the world.

Key Words: Education, Non-formal Education, Distance Education.

1. GİRİŞ

Teknolojide yaşanan hızlı gelişmeler ile uzaktan eğitim uygulamaları yaygınlaşmaya ve bireylere farklı bilgi ve beceriler kazandırmaya yönelik hizmetler sunulmaya başlanmıştır. Sayıları artan uzaktan eğitim programları ile bireylerin ihtiyaçlarını karşılamak için uzaktan ve esnek eğitim fırsatları oluşturulmuştur. Yükseköğretime olan ihtiyacın artması, teknolojinin çok yönlü ve yaygın hale gelmesi, sürekli beceri geliştirme ve yeniden eğitim alma ihtiyacının oluşması, uzaktan eğitimin yüz yüze eğitim kadar etkili olmaya başlaması ve bireylerin durumlarına uygun eğitim fırsatları arayışına girmesi nedenleriyle de uzaktan eğitime talep günden güne artmaya devam etmektedir (Kokoç, 2019, s.3).

Uzaktan eğitim; en genel anlamıyla eğitmen ile eğitim alan bireylerin birbirinden ayrı ortamlarda bulunmasından doğan bir gereksinimdir. Zaman ve mekândan bağımsız bir biçimde eğitim görenin ve eğitmenin derslikte bulunmak zorunda kalmadan yaygın olan teknolojiler vasıtasıyla tamamen dijital bir ortamda canlı, yazılı, sesli

veya görüntülü olarak derslerin işlendiği, katılımcıların istekleri doğrultusunda tekrar erişim sağlayabilecekleri, teknolojiye gereksinimin ve ilginin her alanda arttığı günümüz şartlarında öğretim ve eğitimin hızla interaktif ortamda geçtiği bir eğitim sistemi olarak tanımlanabilir.

Günümüze gelindiğinde ise dünyada yaşanmakta olan Covid-19 pandemisinin neden olduğu koşullar sebebiyle uzaktan eğitim modeli, eğitim-öğretim faaliyetlerimizin zorunlu bir parçası olmuştur. Bu araştırmada da mesleki ve teknik liselerde çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik davranışları incelenerek ulaşılabilecek sonuçlar ışığında, ilgili tarafların olumsuz düşüncelerini ortadan kaldırmak ve mevcut problemlere yönelik bazı çözüm önerileri sunulması amaçlanmaktadır.

Bu bölümde araştırmanın (problem cümlesi) konusu, alt problemler, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sınırlılıklar, sayıtlar tanımlar ve araştırmanın sunuş sırası yer almaktadır.

1.1. Araştırmanın Problem Cümlesi

Dünya tarihinde insanlar eğitime ilgi duymuş, dolayısıyla da devletler eğitimle ilgili politikalar oluşturmuş, bu politikaların hayata geçmesi için ciddi yatırımları yapmışlardır. Toplumun tüm fertleri eğitim ve eğitim politikaları ile kişisel ve toplumsal olmak üzere en az iki yönlü olarak ilgilidir. Eğitimin bilgi ve donanım yükleme yoluyla fikir ve anlayışları zenginleştirme ve geliştirme özelliği fertlerin, devletlerden bu ihtiyaçları en ucuz ve kolay; hatta karşılıksız yöntemlerle karşılamaları beklentisini doğurmuştur. Bu beklenti iktidarlar tarafından karşılık bulmuş eğitim öğretim hakkı temel insani haklar kategorisinden sayılarak eğitim konusunda tüm imkanlar seferber edilmiştir. Bu amaçla örgün eğitim sisteminin imkanlarından yoksun veya bu imkanı kullanmaktan yoksun bırakılmış kişilerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanması adına yaygın eğitim sistemleri geliştirilmiştir. Bu kapsamda, uzaktan eğitim konusu da önemli bir yer edinmiştir. Günümüz de pandemi sürecinin de yaşanması uzaktan eğitimin daha hayati bir rol almasına sebep olmuştur.

Uzaktan eğitim aynı zamanda öğretmen ve öğrencilerin farklı mekânlarda buluşmaları durumunda, farklı teknolojilerden faydalanarak devam ettirilen eğitim faaliyetleridir. Geleneksel eğitimden en temel farkı, uzaktan eğitimde iletişim araçlarının kullanılmasıdır. Yürütülen uzaktan eğitim etkinliklerindeki görsel ve işitsel iletişim için çok çeşitli teknolojik metot ve araçlar birlikte kullanılabilir. Söz konusu uzaktan eğitim araştırmanın konusunu oluşturmaktadır.

Buna bağlı olarak Araştırmanın problem cümlesi; “Mesleki ve teknik liselerde çalışan öğretmenlerin öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik davranışları bazı değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?” şeklinde belirlenmiştir. Araştırma bu soruya cevap aramakta ve bunun yanında araştırma sonucunda elde edilecek veriler ışığında gelecekte uzaktan eğitim ile ilgili yapılacak çalışmalara yol göstermesi anlamında önem arz etmektedir. Sınıf yönetimi denilince akıllara hemen, öğretmenin tamamen hâkim olduğu, öğrencilerin bire bir kurallara uyduğu bir ortam aklı gelmemelidir. Sınıf yönetimi, yaşamının bir orkestraya dönüştürülmesidir. Olumlu bir ortamı ve iklimi oluşturulmasında öğretmen, anahtar rol oynar. Başarılı yönetiminin temel belirleyicilerinden biri, öğretmenin sahip olduğu insani ve mesleki niteliklerdir. İçinde yaşadığı toplumu, dünyayı ve insanı iyi tanıyan ve analiz edebilen öğretmen yönetimine ilişkin temel teori ve ilkeler ışığında kendine özgü bir yönetimi stratejisi geliştirebilir. Öğretmen olumlu iklimini bozacak davranışları önleyebilmeli; etkinlikleri esnasında destekleyici bir tutum içinde olabilmelidir. Okul yönetiminin özünü iletişim oluşturur. Etkin iletişim becerilerine sahip öğretmenler; sınıflarını da etkin yönetebilmekte ve için öğrenmelerin iyileştirilmesine ve öğrencilerin içi öğrenmelerinden keyif almalarına olumlu katkı sağlamaktadır.

1.2. Alt Problemler

- ✓ Mesleki ve teknik liselerde çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitim ile ilgili davranışlarının düzeyi nedir?
- ✓ Mesleki ve teknik liselerde çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik davranışları cinsiyet özelliğine göre farklılaşmakta mıdır?
- ✓ Mesleki ve teknik liselerde çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik davranışları mesleki kıdem yılına göre değişmekte midir?
- ✓ Mesleki ve teknik liselerde çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik davranışları branşa göre farklılaşmakta mıdır?
- ✓ Mesleki ve teknik liselerde çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik davranışları öğrenim durumlarına göre farklılık göstermekte midir?
- ✓ Mesleki ve teknik liselerde çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik davranışları uzaktan eğitim ile ilgili bilgi sahibi olup olmama durumlarına göre değişmekte midir?

1.3. Araştırmanın Amacı

Uzaktan eğitim zaman ve mekândan bağımsız bir biçimde eğitim görenin ve eğitmenin derslikte bulunmak zorunda kalmadan yaygın olan teknolojiler vasıtasıyla tamamen dijital bir ortamda canlı, yazılı, sesli veya görüntülü olarak derslerin işlendiği, katılımcıların istekleri doğrultusunda tekrar erişim sağlayabilecekleri, teknolojiye gereksinimin ve ilginin her alanda arttığı günümüz şartlarında öğretim ve eğitimin hızla interaktif ortamda geçtiği bir eğitim sistemi olarak tanımlanabilir. Hemen hemen her alanın kendine yönelik bir amacı olduğu gibi bu genellemeyi eğitime yapmak da yanlış olmayacaktır. Her ülke bu konuda vatandaşları için eğitimle onlara kazandırılacak bir amaç belirlemiştir. Bu kapsamda yurttaşların ne gibi durumlarda nasıl davranacağı önceden tespit edilir ve bu hedefler bireylere kazandırılmaya çalışılır. Eğitimin birden çok işlevi ve amacı mevcuttur, ülkeler kendilerine göre bir amaç belirlemiş, buna göre eğitim faaliyetlerini devam ettirmişlerdir. Bazı ülkelerin amaçları birbirleriyle aynıdır buradan birbirlerini etkiledikleri düşünebilir yalnız bu etkileşim yaşanırken her ülkenin kendi ihtiyaçlarına göre hareket etmesi, hedefe ulaşma bakımından daha başarılı olunabileceğini akıllara getirebilir (Tezcan, 1985, s.4).

Eğitim devlet vasıtasıyla fert ve devleti oluşturan unsurlarını kalkınmaları ve gelişmeleri açısından hayati öneme sahiptir. Bundandır ki, günümüzde gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomilerinde, yatırımların azımsanmayacak kısmı eğitime yapılmaktadır. Geri kalan, az gelişmiş veya gelişmemiş ülkelerin de bu alana yeterince yatırım yapmadıkları bir gerçektir. Eğitim sadece belli kalıplarla ve belli mekânlarla sınırlı tutulamadığından farklı modeller ve alternatifler gündeme gelmiştir. Bu alternatiflerden biri de uzaktan eğitim olup, uzaktan eğitimin öğretmen tutumlarına göre değerlendirilmesidir.

Bu araştırmanın amacı; mesleki ve teknik liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin bazı değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesidir.

1.4. Araştırmanın Önemi

Uzaktan eğitim, gelişen teknolojiler ışığında sunduğu farklı ortam ve araçlar ile geniş öğrenci kitlesine ulaşmıştır. Bilgi ve iletişim teknolojilerine erişimin kolaylaşması ve modern teknolojilerin eğitsel bağlamda işe koşuyor olması, uzaktan eğitim uygulamalarını yaygınlaştırmış ve uzaktan öğrenen sayısının gün geçtikçe artmasına neden olmuştur. Uzaktan eğitim artık dünyanın birçok ülkesinde eğitim-öğretimde öğrenciler için temel bir öğretim yöntemi olarak kabul edildiği görülmektedir. Hatta uzaktan eğitim yoluyla öğrenenler açısından en az örgün eğitim kadar etkili sonuçların ortaya çıktığı belirtilmeye başlanmıştır (Kokoç, 2019, s.1).

Uzaktan eğitim alternatifi oluşmaya başladığı andan itibaren kullanıldığı dönemlerin işleyişine uygun yöntemi ve teknolojik imkânları kullanarak hedef kitlesini genişletmekte, değişen standartlarda artan insan nüfusuna eğitim alma imkânı sağlamaktadır. Bu yöntemlerin öğrenme-öğretme süreçlerinde kullanılması sonucunu ortaya çıkarmıştır. Günlük yaşantımızın yanı sıra eğitim ortam, süreç ve faaliyetlerini de içeren teknolojik araç-gereçlerin eğitim sistemimizde ve öğretim ortamlarında etkili bir şekilde uygulanabilmesi için, öğrenme-öğretme süreçlerinin ana unsuru olan öğretmenlerin tutumlarının farklı değişkenler bakımından incelenmesi gerekmektedir. Ayrıca bu çalışmada günümüzde ülkemizde ve dünyada yaşanan Covid-19 pandemisi süreci sonucunda eğitim ve öğretim faaliyetlerinin zorunlu bir unsuru haline gelen uzaktan eğitim modeline yönelik özellikle meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin tutumlarını belirlemek bir ihtiyaç haline gelmiştir.

Uzaktan eğitim ile ilgili meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin tutumları hakkında elde edilen verilerin literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.5. Sayıtlar

- ✓ Bu çalışmada kullanılan ölçme araçları çalışmanın amacına uygundur.
- ✓ Bu çalışmaya katılan öğretmenlerin araştırma süreci içerisinde yer alan anket sırasında sorulan sorulara içten ve doğru cevaplar verdikleri varsayılmıştır

1.6. Sınırlılıklar

- ✓ Bu çalışma Adıyaman ili meslek liselerinde görev yapan öğretmenler arasında yapılmıştır.
- ✓ Araştırmaya 312 öğretmen katılmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeylerini belirlemek maksadı ile yapılan bu çalışmada, “tarama modeli” kullanılmıştır. Tarama modeli (Karasar, 2002)’a göre geçmişte ya da zaten

hali hazırda var olan bir durumu var olduğu şekli ile tasvir etmeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Tarama modellerinde mevcut bir duruma herhangi bir müdahalede bulunmadan gözlemleyebilmek ve tasvir edebilmek açısından oldukça önem teşkil etmektedir. Bu sebepten ötürü durumu doğru çözümlenmek amacıyla “ne, nerede, ne zaman, nasıl, hangi düzeyde, hangi sıklıkta” gibi soruların yanıtlarına yönelik betimlemeleri kapsar (Karasar, 2020).

Betimsel tarama modeli, eğitim alanında oldukça yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Araştırmacıların çalışmak istediği evrenin tamamı çalışmalarda nadiren incelenir. Bunun yerine evren hakkında genel bir kaniya ulaşmak amacı ile seçilen örneklem aracılığı ile araştırma gerçekleştirilir. Betimsel çalışmaları önemli kılan nokta, çalışılan örneklemin seçimi ve evrene genellenebilirliği; veri toplama sürecinde kullanılan ölçme araçları ve analiz sonuçlarının tablo, şekil, grafik, vb. ile sanki bir fotoğrafımsı gibi betimlenerek olduğu gibi ortaya konmasıdır.

2.2. Araştırmanın Evren ve Örneklem

Araştırma, COVID-19 salgını nedeniyle 2020-2021 eğitim-öğretim yılında okullar bazı kademeler için açılmış çoğu zamanda kapalı kalmıştır. Bu nedenle okullara gidilememiş; öğretmenlere anket ve ölçek formları elden ulaştırılamamıştır. Online form aracı ile uygun örnekleme yöntemi kullanılarak öğretmenlere ulaşım sağlanmıştır. Bu araştırmanın çalışma grubu Adıyaman ilinde bulunan meslek liselerinde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Bu amaç ile gönüllülük ilkesi de göz önüne alınarak Adıyaman ili Merkez ve ilçelerindeki meslek liselerinde görev yapan 1278 öğretmen için okullara ölçme aracı dağıtılmış; dağıtılan ölçme araçlarından 312 tanesi geri dönmüş ve çalışma bu veriler ışığında incelenmiştir. Görüşmeler Pandemi sürecindeki olumsuzluklara dikkat edilerek sosyal mesafe kuralına göre yapılmıştır.

2.2.1. Araştırmanın Evren ve Örneklem Sayılarına İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin evren ve örneklem sayılarına ilişkin bulgular Tablo 2.1.’de verilmiştir.

Tablo: 2.1. Öğretmenlerin Evren ve Örneklem Sayıları

	Evrendeki Öğretmen Sayısı		Örneklemdaki Öğretmen Sayısı
	f	%	f
Toplam	1278	100,0	312

Tablo 2. 1.’e göre araştırma evreninde 1278 öğretmen bulunmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 312 öğretmen oluşturmaktadır. Öğretmenler kolay örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Örneklem büyüklüğünü belirlemede sosyal bilimler alanındaki araştırmacıların daha çok %95 güven düzeyini kullandıkları görülmektedir. Bu güven aralığına göre, evreni 1000 olan bir araştırma için asgari örneklem büyüklüğü 286 olarak belirlenmiştir (Gürbüz ve Şahin, 2016). Veri toplama aracı olarak araştırmacının kendi hazırladığı kişisel bilgi formu ve Ağır (2007) tarafından hazırlanan tutum ölçeği gerekli etik izinler alınarak kullanılmıştır.

2.2.2. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımı Tablo 2.2.’de verilmiştir.

Tablo: 2. 2. Öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre dağılımları

Cinsiyet	f	%
Kadın	126	40,4
Erkek	186	59,6
Toplam	312	100,0

Tablo 2. 2.’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretmenlerin %40,4’ünü kadın öğretmenler; %59,6’sını ise erkek öğretmenler oluşturmaktadır.

2.2.3. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Mesleki Kıdeme Göre Dağılımı

Çalışmaya katılan öğretmenlerin mesleki kıdeme göre dağılımı Tablo 2. 3.’te verilmiştir.

Tablo: 2. 3. Öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre dağılımları

Kıdem	f	%
0 - 5 Yıl	88	28,2
6 - 10 Yıl	72	23,1
11 - 15 Yıl	58	18,6
16 - 20 Yıl	52	16,7
21 Yıl ve üzeri	42	13,5
Toplam	312	100,0

Tablo 2.3.’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretmenlerin %28,2’sini 0-5 yıl arasında; ; %23,1’i 6-10 yıl arasında; %18,6’sı 11-15 yıl arasında; %16,7’si 16-20 yıl arasında; % 13,5’i ise 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahiptir.

2.2.4. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Branşa Göre Dağılımı

Çalışmaya katılan öğretmenlerin branşlarına göre dağılımları tablo 3. 4.'te verilmiştir.

Tablo: 2. 4. Öğretmenlerin branşlarına göre dağılımları

Branş	f	%
Matematik	30	9,6
Türk Dili ve Edebiyatı	44	14,1
Coğrafya	12	3,8
İngilizce	20	6,4
Fizik	10	3,2
Beden Eğitimi ve Spor	8	2,6
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	20	6,4
Kimya	10	3,2
Biyoloji	16	5,1
Rehber öğretmen	6	1,9
Felsefe	10	3,2
Görsel Sanatlar	8	2,6
Bilişim Teknolojileri	12	3,8
Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	8	2,6
Elektrik - Elektronik Teknolojileri	10	3,2
Hasta ve Yaşlı Hizmetleri	10	3,2
Konaklama ve Seyahat Hizmetleri	10	3,2
Makine Teknolojisi / Makine ve Tasarım Teknolojisi	12	3,8
Metal Teknolojisi	12	3,8
Mobilya ve İç Mekân Tasarımı	8	2,6
Muhasebe ve Finansman	10	3,2
Pazarlama ve Perakende	12	3,8
Tarih	14	4,5
Toplam	312	100,0

Tabloda 2. 4.'te görüldüğü üzere, ankete katılan öğretmenlerin %9,6'sını Matematik; %3,2' sini Fizik; %5,1'ini Biyoloji; %0'ını Müzik; %14,1'ini Edebiyat;

%2,6'sını Beden Eğitimi; %1,9'unu Rehberlik; %3,2'sini Felsefe; %3,8'ini Coğrafya;

%6,4' ünü Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi; %2,6' sını Görsel Sanatlar; %6,4'ünü İngilizce; %3,2' sini Kimya; %3,8'ini Bilişim Teknolojileri ve %4,5'ini Tarih; % 3,8' ini Pazarlama ve Perakende; % 3,2' sini Muhasebe ve Finansman; %2,6' sını Mobilya ve İç Mekan Tasarımı; %3,6'sını Metal Teknolojisi; %3,8'ni Makine ve Tasarım Teknolojisi; %3,2'sini Konaklama ve Seyahat Hizmetleri; %3,2'sini Hasta ve Yaşlı Bakım Hizmetleri; %3,2'sini Elektrik ve Elektronik Teknolojileri; % 2,6'sını Çocuk Gelişimi; branş öğretmenleri oluşturmaktadır.

2.2.5. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Çalışmaya katılan öğretmenlerin eğitim durumlarına göre dağılımları Tablo 2. 5. 'te verilmiştir.

Tablo: 2. 5. Öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre dağılımları

Öğrenim durumu	f	%
Lisans	228	73,1
Lisansüstü	88	26,9
Toplam	312	100,0

Tablo 2. 5.'de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretmenlerin %73,1'i lisans; %26,9'u ise lisansüstü öğrenim durumuna sahiptir.

2.2.6. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Bilgi Sahibi Olup Olmama Durumlarına Göre Dağılımı

Araştırmaya katılan öğretmenlerin uzaktan eğitimle ilgili bilgi sahibi olup olmama durumlarına göre dağılımları Tablo 2.6' da verilmiştir.

Tablo: 2. 6. Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik bilgi durumlarına göre dağılımları

Uzaktan Eğitim Bilgisi	f	%
Evet	312	100,0
Hayır	0	0,0

Toplam

312

100,0

Tablo 2. 6.' da görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretmenlerin %100'ü uzaktan eğitimle ilgili bilgi sahibi iken; %0'ı uzaktan eğitim ile ilgili bilgi sahibi değildir.

2.3. Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği Güvenirlik Testi Sonuçları

“Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği”, Ağır (2007) tarafından, ilköğretim kademesinde görev yapan eğitim öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir.

Ölçekte yer alan ifadeler: Kesinlikle Katılıyorum (5), Katılıyorum (4), Kararsızım (3), Katılmıyorum (2) ve Kesinlikle Katılmıyorum (1) şeklinde beşli likert tipi ile değerlendirilmektedir. Ölçek katılımcılara uygulanmış ve kendilerine uygun olan maddeleri işaretlemeleri istenerek uzaktan eğitime yönelik tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. Ölçeğin Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısı Ağır (2007) tarafından hesaplanmıştır ve değer 0.835 olarak bulunmuştur.

Bu çalışmada uzaktan eğitim tutum ölçeğinin güvenilirlik katsayısı Cronbach's Alpha = 0,85 olarak bulunmuştur. Bu değer literatür de güvenilir değer olarak kabul edilmektedir.

2.4. Verilerin Toplanması ve Analiz Edilmesi

Araştırmada, öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları, uzaktan eğitim teknolojilerine ilişkin görüşleri ve öğretmenlerin bireysel özelliklerinin uzaktan eğitime üzerine olan etkisi saptanmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacının kendi hazırladığı kişisel bilgi formu ve Ağır (2007) tarafından hazırlanan tutum ölçeği gerekli etik izinler alınarak kullanılmıştır. Araştırma sonucu elde edilen veriler, bilgisayar ortamında SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 26.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Adıyaman ili içerisinde yer alan meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı tutumlarını belirlemek amacı ile aritmetik ortalama ve standart sapma hesaplamaları yapılmıştır.

Adıyaman ili ve ilçelerinde yer alan meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını; cinsiyet, mesleki kıdem, öğrenim durumları, alanları, uzaktan eğitimle ilgili bilgi sahibi olup olmama durumlarına göre farklılaşma durumlarını tespit etmek amacıyla t-testi ve varyans analizi hesaplamaları yapılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde, çalışmaya katılım sağlayan meslek lisesi öğretmenlerine ait verilerin analizine yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Alt Problemlerine Yönelik Bulgular

Bu bölümde araştırmanın amacına yönelik olarak hazırlanan araştırma problemlerinin bulgularına sırasıyla yer verilmiştir.

3.1.1. Meslek Liselerinde Görev Yapan Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim İle İlgili Tutumlarının Düzeyine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu alt problemine yönelik olarak tutum ölçeğinin madde bazında frekans, yüzde ve ortalama değerlerine bakılmıştır. Bu değerler aşağıdaki Tablo 3.1.'de verilmektedir.

Tablo: 3.1. Uzaktan eğitim tutum ölçeği frekans, yüzde ve ortalama istatistikleri

Madde	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ortalama
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1. Uzaktan eğitimle bireylerin başarı süreçleri daha kolay takip edilir.	4	1,3	28	9,0	42	13,5	158	50,6	80	25,6	3,904
2. Uzaktan eğitimde zaman ve mekân kısıtlaması olmaması eğitimin sürekliliğini sağlar.	18	5,8	150	48,1	44	14,1	76	24,4	24	7,7	2,801
3. Uzaktan eğitim, istenildiği kadar tekrar edebilme esnekliği sağlar.	22	7,1	172	55,1	46	14,7	68	21,8	4	1,3	2,551
4. Yüz yüze eğitim, uzaktan eğitimden daha yararlıdır.	234	75,0	50	16,0	8	2,6	12	3,8	8	2,6	1,429
5. Uzaktan eğitim işitsel, görsel tasarımlar ve teknoloji yoluyla etkili öğrenmeyi sağlar.	26	8,3	102	32,7	52	16,7	106	34,0	26	8,3	3,013
6. Uzaktan eğitimde, eğitim ortamının kontrolü sağlıklı bir şekilde yapılamaz.	114	36,5	160	51,3	22	7,1	16	5,1	0	0	1,808
7. Uzaktan eğitim ile fırsat eşitliği sağlanır.	10	3,2	18	5,8	24	7,7	120	38,5	140	44,9	4,160
8. Uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirme sonucunun hemen alınması öğrenci motivasyonunu artırır.	16	5,1	102	32,7	72	23,1	86	27,6	36	11,5	3,077
9. Uzaktan eğitimle öğrenme anti sosyaldir.	94	30,1	164	52,6	24	7,7	22	7,1	8	2,6	1,994
10. Uzaktan eğitimde bilgi birikimlerinin internet ortamında paylaşılması sebebiyle bilgiye erişim hızlıdır.	38	12,2	196	62,8	30	9,6	38	12,2	10	3,2	2,314
11. Uzaktan eğitim ile öğrenme, yüz yüze eğitimle öğrenmeye	4	1,3	6	1,9	24	7,7	142	45,5	136	43,6	4,282

göre daha zevklidir.												
12. Uzaktan eğitim ilgi çekici değildir.	64	20,5	120	38,5	78	25,0	48	15,4	2	,6	2,372	
13. Uzaktan eğitim, yüz yüze eğitimden daha etkilidir.	4	1,3	2	,6	10	3,2	134	42,9	162	51,9	4,436	
14. Uzaktan eğitim uygulamalarından nitelikli sonuçlar elde edilir.	2	,6	36	11,5	70	22,4	142	45,5	62	19,9	3,724	
15. Eğitimin en iyi şekilde gerçekleşmesi için yüz yüze etkileşim gereklidir.	208	66,7	96	30,8	2	,6	6	1,9	0	0	1,378	
16. Uzaktan eğitim öz değerlendirme becerilerini geliştirir.	4	1,3	74	23,7	56	17,9	142	45,5	36	11,5	3,423	
17. Uzaktan eğitim büyük bir güce sahiptir.	4	1,3	82	26,3	68	21,8	122	39,1	36	11,5	3,333	
18. Uzaktan eğitim uygulamalarının sonuçları etkili değildir.	32	10,3	136	43,6	72	23,1	66	21,2	6	1,9	2,609	
19. Uzaktan eğitim, örgün eğitim uygulamalarında ortaya çıkan birçok problemin çözümünde etkilidir.	0	0	54	17,3	74	23,7	144	46,2	40	12,8	3,545	
20. Uzaktan eğitim, ülkemizde sağlıklı bir şekilde uygulanamaz.	62	19,9	128	41,0	64	17,3	54	17,3	4	1,3	2,391	
21. Uzaktan eğitimle herkes kendi düzeyinde eğitim alabilir.	20	6,4	84	26,9	74	23,7	104	33,3	30	9,6	3,128	

Tablo 3. 1.e göre öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla kullanılan tutum ölçeğinden de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları genel olarak olumlu düzeydedir.

3.1.2. Mesleki ve Teknik Liselerde Çalışan Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Davranışları Cinsiyet Değişkenine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Mesleki ve teknik liselerde çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik davranışları cinsiyet özelliğine göre farklılaşmakta mıdır? Bir farklılık olup olmadığı T-testi (Independent Samples t-test) ile incelenmiştir.

Erkek ve kadın öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik nasıl bir tutum sergiledikleri araştırılmış bu iki grup arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı yapılan analiz sonucu Tablo 3.2.' de verilmiştir.

Alt problemde bağımsız t-testi (Independent Samples t-Test) kullanılmasının amacı, iki ilişkisiz örneklem ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını test etmektir. Diğer alt problemlerin analizinde de bu sebepten ötürü T-testi kullanılmıştır.

Tablo: 3.2. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre T-testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	S	Sd	t	P
Kadın	126	72,46	9,796			
Erkek	186	77,91	11,583	310	4,337	,000

Tablo 3.2.' ye göre öğretmenlerin uzaktan eğitim tutumlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan t-testi sonuçlarına ($p=,000<,05$) olduğu için kadın ve erkek öğretmenlerin tutumlarının farklılaştığı görülmektedir. Tabloda kadın ve erkek öğretmenlerin ortalamalarına bakıldığında kadın öğretmenlerin $X=72,46$, erkek öğretmenlerin $X=77,91$ olduğu görülmektedir. Buna göre erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlerden daha olumlu bir tutuma sahip oldukları söylenebilmektedir.

3.1.3. Mesleki ve Teknik Liselerde Çalışan Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Davranışları Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Mesleki ve teknik liselerde çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik davranışları mesleki kıdem yılına göre değişmekte midir?

Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği puanlarının mesleki kıdem değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla yapılan One Way Anova testi sonuçları ise Tablo 3.3.' te verilmiştir.

Tablo: 3.3. Mesleki kıdem değişkenine yönelik ANOVA Analizi sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kare	F	Anlamlılık Düzeyi	Farkın Kaynağı
Mesleki	Grup Arası	2216,938	4	554,234			21 Yıl ve üzeri ile 0 –
Kıdem	Gruplar İçi	36831,101	307	119,971	4,620	,001	5 Yıl, 6 – 10 Yıl 11 –
	Toplam	39048,038	311				15 Yıl 16 – 20 Yıl

Tablo 3.3.'e göre öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının mesleki kıdemlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan ANOVA testi sonucunda öğretmenlerin tutumlarının mesleki kıdeme göre anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Tukey fark testinde mesleki kıdemi 21 yıl ve üzeri olan öğretmenler ile mesleki kıdemi 0 - 5 yıl, 6 – 10 yıl, 11 – 15 yıl ve 16 – 20 yıl olan öğretmenler arasında fark olduğu görülmüştür.

3.1.4. Mesleki ve Teknik Liselerde Çalışan Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Davranışları Branş Değişkenine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri ile branşları arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı tek faktörlü varyans analizi (One Way Anova) ile Tablo 3. 4.'te incelenmiştir.

Tablo: 3. 4. Branş değişkenine yönelik ANOVA Analizi sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kare	F	Anlamlılık Düzeyi
Branş	Grup Arası	3743,143	22	170,143		
	Gruplar İçi	35304,895	289	122,162	1,393	,116
	Toplam	39048,038	311			

Tablo 3. 4.'e göre öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının branşlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA testinde öğretmen tutumlarının branşa göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

3.1.5. Mesleki ve Teknik Liselerde Çalışan Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Davranışları Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Problem sorusu; Mesleki ve teknik liselerde çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik davranışları öğrenim durumlarına göre farklılık göstermekte midir?

Meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri ile eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı Tablo 3. 5.'de t-testi ile incelenmiştir.

Tablo: 3. 5. Öğrenim durumuna yönelik t-testi sonuçları

Öğrenim Durumu	N	X	S	Sd	t	p
Lisans	228	76,86	11,268	310	3,020	,003
Lisansüstü	84	72,60	10,476			

Tablo 3. 5.'deki analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının öğrenim durumu (lisans-lisansüstü) değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonuçlarına göre ($p=,003<,05$) olduğundan dolayı tutumların farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Ortalamalar dikkate alındığında lisans mezunu olan öğretmenlerin $X = 76,86$, lisansüstü mezunu olan öğretmenlerin $X = 72,60$ olduğu görülmüştür. Buna göre lisans mezunu olan öğretmenlerin lisansüstü mezunu olan öğretmenlerden daha yüksek düzeyde olumlu tutuma sahip oldukları söylenebilmektedir.

3.1.6. Mesleki ve Teknik Liselerde Çalışan Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Davranışları Uzaktan Eğitime Yönelik Bilgi Sahibi Olup Olmama Durumuna Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Mesleki ve teknik liselerde çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik davranışları uzaktan eğitim ile ilgili bilgi sahibi olup olmama durumlarına göre değişmekte midir?

Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamının uzaktan eğitime yönelik bilgi sahibi oldukları görülmüştür. Bu nedenle araştırmanın başında belirlenen bu araştırma problemine yönelik herhangi bir bulgu bulunmamaktadır. Bunun nedeni ise; bir buçuk yıla yakındır pandemiden dolayı öğretmenler zorunlu olarak uzaktan eğitim çalışmalarına aktif olarak katılmaktadırlar.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

4.1. Tartışma ve Sonuç

Eğitim olgusu, birey ve toplum yaşamının tüm kademelerini içine alan ve bu kademeler içerisindeki etkinlik düzeylerini belirli bir forma büründürerek bireyleri toplumsal bir nitelikte donatan sistemli öğrenme ve öğretme süreci olarak, mevcut sosyal akışı orkestra eden kurumsallaşmış bir yapıya işaret etmektedir. Bu nedenle eğitimin içeriği kadar bir ilişki biçimi olarak nasıl kurulduğu ve bu ilişkinin sürdürülmesinde etkili olan koşullar oldukça büyük önem arz etmektedir. Çünkü eğitim olduğu addedilen her süreç, kendi içinde birçok bileşenin amaçlı bir şekilde birbirleriyle ilişkilendirilmesini ve koşulların düzenlenmesini zorunlu kılmaktadır.

Uzaktan eğitim uygulamaları her geçen gün gelişmekte ve yaygınlaşmaktadır. Bu gelişmelerin ana itici unsuru ses sistemleri, internet ve ağ teknolojilerindeki gelişmelerdir. Bununla birlikte eğitimin kalitesini derslerin içeriğinin ve öğretim yöntemlerinin hazırlanışının yanında, uzaktan eğitim sistemlerinin tasarımı da etkilemektedir. Derslerin doğal sınıf akışına uygun olması istenilen bir özelliktir. Bu nedenle ses sistemlerinin uygunluğu derslerin kalitesini artıran önemli bir faktördür.

İletişim teknolojilerinin eğitime entegre edilme süreciyle başlayan eğitimdeki değişim ve dönüşüm aynı zamanda geleneksel eğitim pratiklerine alternatif sistemlerinin ortaya çıkmasında ve son dönemlerde yaşanan salgın hastalıklarda hali hazırda uzaktan eğitim gibi var olan sistemlerin daha da güçlendirilmesinde de zemin hazırlamıştır.

Uzaktan eğitim olarak adlandırılan yeni sistem, teknolojinin kullanımı ve yaygınlaşması ile birlikte eğitimi farklı biçimlerde sürdürülen bir ilişkiye dönüştürmüştür. Binlerce yıl boyunca iletişimin yalnızca tarafların bulunduğu fiziki ortam ve zamanla sınırlı kalmasından dolayı eğitim, dolaysız ve araçsız bir ilişki türü olarak sürdürülmüştür. Ancak teknoloji olarak adlandırılan dolaylama pratiği, iletişimin aracılanmasına neden olmuş ve iletişim araçları eğitsel ilişkileri dönüştürmüştür. Geleneksel iletişim araçlarından günümüz dijital tabanlı yeni iletişim araçlarına kadar teknoloji her bir kerede eğitimin içeriğini olduğu kadar eğitsel ilişkileri de yeniden biçimlendirmiştir.

Gelişen teknoloji ve değişen ihtiyaçlarla beraber uzaktan eğitim yoluyla öğrenen sayısı günden güne artmaktadır. Bu süreçte, uzaktan eğitim uygulamalarının etkili ve verimli olabilmesi için öğrencileri öğrenme ortamında tutarak öğrenci bağlılığını arttırabilecek ortamların tasarlanması önemli görülmektedir. Uzaktan eğitim ortamlarında öğrenci bağlılığını arttırmak için farklı uzaktan eğitim teknolojilerinin ve çoklu ortam materyallerinin kullanılarak etkileşim ortamlarının oluşturulması bir çözüm olarak görülebilir.

Uzaktan eğitim süreci her şeyden önce tarafların bir iletişim aracıyla ilişki içinde olmasını zorunlu kılmaktadır. Bu tarz bir ilişki pratiğinde taraflar arası etkileşimden çok araçlarla kurulan dijital etkileşim önemlidir. Uzaktan eğitim bu yönüyle, süreçteki insani faktörleri neredeyse tamamen ortadan kaldırmakta ve insanlar ancak belirli bir araç içerisindeki kodlanmış yani dolaylanmış varlıkları ile eğitsel ilişkilerde bulunmaktadır.

Uzaktan eğitimin en fazla yer aldığı alanlardan biri yükseköğretimde uzaktan eğitim programları ve ders bazında uzaktan uygulamalar ülkemizde her geçen yıl artmaktadır. Çalışmaya engel olmayan bir eğitim sistemi olduğu için ilk sırada tercih edilen uzaktan eğitim yöntemi, hem eğitim seviyesini yükseltmeye doğrudan, istihdamının artmasına, üretime ve ekonomiye dolaylı yoldan katkı sağlamaktadır. Uzaktan eğitimde kaliteli ve etkin uygulamaların geliştirilmesi, program sayılarının artırılması her yaş grubundan öğrenci sayısının artmasını sağlayacaktır. Uzaktan eğitime COVID-19 Pandemi sürecinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kurumlarda dahil olmuştur. Yaklaşık 19 milyon kişi bu sistemi kullanmıştır.

Uzaktan eğitim son zamanlarda dünyada yaşanan salgın hastalıklarda önemini daha da arttırmıştır. Dünyanın eve kapanıp, eğitim sisteminin tam çöktüğü bir anda adeta kilitlenen bu sistemin açılmasında anahtar görevi yüklenmiştir. Ülkemizde de son dönemlerde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bütün kurumlar bu sistemi kullanmak zorunda kalmıştır

Bu araştırma boyunca, eğitimin farklı bir formda teşekkül ettiği uzaktan eğitim sürecinin yeni iletişim teknolojileri ile olan bağlantı yapısından doğan ilişkisellik üzerinde durulmuş ve yeni iletişim teknolojilerinin eğitsel süreci nasıl bir ilişki türüne evirdiği konusunda bir temayül belirlenmiş, ayrıca son dönemlerde dünyada ve ülkemizde etkisini gösteren COVID-19 Pandemi sürecinin eğitime etkileri de belirlenerek meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını belirlemek amacı ile Adıyaman ilindeki meslek liselerinde çalışan öğretmenlere; uzaktan eğitime tutum ölçeği anketi uygulanarak, öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları belirlenmiştir.

Ancak özellikle Pandemi sürecinde de uzaktan eğitimin bir çok faydası su götürmez bir gerçektir. Bu sistem sayesinde öğrenciler eğitimlerine online devam ederek mahrum kalmamışlardır. Her ne kadar eğitim eksiklikleri üst seviyede olsa da yine böylesine olağanüstü bir zamanda uzaktan eğitim kurumları için çok önemli bir yer edinmiştir.

Bu çalışmada meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeylerinin, cinsiyet, kıdem, branş, eğitim durumu ve uzaktan eğitimle ilgili bilgi sahibi olup olmama durumlarıyla olan ilişkisi analiz edilmiştir. Bu analiz sonuçları her alt probleme göre tartışılarak sonuca bağlanmıştır.

4.1.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine Yönelik Sonuçlar

Araştırmanın ilk alt problemi "Meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitim ile ilgili tutumlarının düzeyi nedir?" şeklinde belirlenmiştir. Tablo 4. 1.'e göre elde edilen veriler değerlendirildiğinde, öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının belirlemek amacıyla kullanılan tutum ölçeğinden de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları genel olarak olumlu düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır.

Maushak ve Ellis (2003) tarafından yapılan çalışmanın sonucunda öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının olumlu çıkması da araştırma sonucu ile örtüşmektedir.

Özen ve Baran (2020) tarafından yapılan çalışma sonucunda ise öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri olumlu yönde çıkmıştır. Bu araştırma sonucunda elde edilen sonuçlar da bu çalışmada öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının olumlu düzeyde çıktığı sonucuyla örtüşmektedir.

Yine Ağır (2007) tarafından yapılan çalışmada ise özel ve devlet okullarında çalışan ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının olumlu düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç da araştırma sonucumuz ile örtüşmekte olup, literatür de yer alan birçok çalışmada öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının olumlu düzeyde olduğu gözlemlenmektedir.

Ateş ve Altun (2008) tarafından yapılan çalışmada ise öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının kararsızlık seviyesinde olduğu belirlenmiştir. Literatürde yer alan bu sonuç ise çalışmamızın sonucu ile çelişmektedir.

4.1.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine Yönelik Sonuçlar

Araştırmanın ikinci alt problemi “Mesleki ve teknik liselerde çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik davranışları cinsiyet özelliğine göre farklılaşmakta mıdır?” şeklinde belirlenmiştir. Meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı t-testi ile incelenmiştir.

Tablo 4. 2.'ye göre; kadın ve erkek öğretmenlerin ortalamalarına bakıldığında kadın öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı tutum puanı $X=72,46$, erkek öğretmenlerin ve erkek öğretmenlerin tutum puanı ise $X=77,91$ olduğu görülmektedir. İki grubun tutum puanları yakın bulunmuştur. Tablo 8.'deki t-testi sonuçlarına göre $p=,000<,05$ olduğu için kadın ve erkek öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları arasında erkek öğretmenler lehine farklılaştığı görülmektedir. Buna göre erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlerden daha olumlu bir tutuma sahip oldukları görülmüştür.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde Pala (2006)'nın çalışmasına göre, öğretmenlerin uzaktan eğitim teknolojilerine yönelik tutumları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Literatürde yer alan bu sonuç ise çalışmamızda elde ettiğimiz erkek öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının olumlu düzeyde olduğu sonucu ile çelişmektedir.

Buna karşın Özen ve Baran (2020)'in çalışmasında ise bayan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının daha olumlu bir düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç ise çalışmamızda elde ettiğimiz uzaktan eğitime yönelik tutumların erkek öğretmenler lehine farklılaştığı sonucu ile çelişmektedir.

Yenilmez ve diğerleri (2017)'nin ortak çalışmasına göre öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ve cinsiyetleri arasında erkek öğretmenlerin lehine bir farklılaşma görülmektedir. Literatür de yer alan bu çalışma da çalışmamız sonucu elde edilen erkek öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının olumlu düzeyde olduğu sonucunu desteklemektedir.

4.1.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine Yönelik Sonuçlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Mesleki ve teknik liselerde çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik davranışları mesleki kıdem yılına göre değişmekte midir?” şeklinde belirlenmiştir. Meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri ile mesleki kıdemleri arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı tablo 4. 3.'teki ANOVA testi ile incelenmiştir.

Araştırma sonucuna göre 0-5 yıl, 6-10 yıl, 11-15 yıl ve 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin tutum puanları 21 yıl mesleki kıdeme göre daha yüksek bulunmakla birlikte Tablo 4.3.'e göre yapılan ANOVA test analizi sonuçları 0,05 anlamlılık düzeyinde incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olduğu belirlenmiştir ($p=0,001<0,05$).

Tablo 4. 3.'te Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının mesleki kıdemlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan ANOVA testi sonucun da öğretmenlerin tutumlarının mesleki kıdeme göre anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Tukey fark testi sonucunda mesleki kıdemi 0 - 5 yıl, 6 - 10 yıl, 11 - 15 yıl ve 16 - 20 yıl arası mesleki kıdeme sahip Mesleki ve teknik liselerde çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik davranışları mesleki kıdemi 21 yıl ve üzeri olan öğretmenlerden daha olumlu yönde olduğu tespit edilmiştir.

Literatür incelendiğinde Ağır ve diğerlerinin (2008) yılında yapmış oldukları araştırma sonucuna göre öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenmiştir. Literatürde yer alan bu sonuç araştırma sonunda elde ettiğimiz genç öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının daha fazla mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlere kıyasla daha olumlu yönde olduğu sonucu ile örtüşmektedir.

Buna ek olarak öğretmenlerin yaşları ilerledikçe uzaktan eğitim teknolojileri ile ilgili deneyimleri azalmakta ve yeni teknolojileri ve uygulamaları bilme ve kullanma durumları da azalmaktadır (Horzum, 2010).

Yine Özen ve Baran (2020)'nin çalışmasında mesleki kıdem süresi azaldıkça öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları da olumlu yönde değişmektedir.

Öğretmenlerin bilgisayar ve internet kullanımlarına yönelik tutum düzeylerinin incelendiği Birişçi, Metin ve Demiryürek (2010)'in çalışmasında öğretmenlerin mesleki kıdem sürelerinin artmasının bu teknolojilere yönelik tutum düzeylerini olumsuz yönde etkilediği belirlenmiştir.

Bahar ve diğerleri tarafından 2009 tarafından yapılan çalışmada ise ilköğretim öğretmenlerini uzaktan eğitime yönelik tutumlarının mesleki kıdemlerine göre farklılaşmadığı bulunmuştur.

Konuyla ilgili olarak Eroldoğan (2007)'nin yaptığı bir başka çalışmada ise mesleki kıdemi daha az olan öğretmenlerin mesleki kıdemi daha fazla olan öğretmenlere göre daha fazla internet ve bilgisayar teknolojilerini kullandıkları tespit edilmiştir.

Özçelik ve Kurt (2007) tarafından yapılan bir başka çalışmada ise 0-5 yıl arasında mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin bilgisayar ve internet teknolojilerine yönelik tutumları ve öz yeterlik algıları diğer kıdem seviyesine sahip öğretmenlere göre daha olumlu çıkmıştır.

Tüm bu verilerden ve literatür de yer alan çalışmalardan yola çıkarak bir sonuca varacak olursak genç öğretmenlerin diğer öğretmenlere göre uzaktan eğitime yönelik tutumları daha olumlu düzeyde olduğu sonucuna ulaşabiliriz.

Mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının daha olumlu olmasının nedenlerini ise bu öğretmenlerin teknolojik aletleri daha iyi tanımaları, yaşamlarının her noktasında etkin ve aktif olarak kullanmaları ve bu teknolojilerle daha genç yaşlarda tanışmaları olarak sıralayabiliriz. Yine mesleki kıdemleri yüksek olan öğretmenlerin ise uzaktan eğitime yönelik tutum düzeylerinin olumsuz olmasının sebepleri ise yeni çıkan teknolojilerle ilgili tecrübelerinin yetersiz olması; bu teknolojileri daha az anlama, bilme ve kullanma durumları olarak sıralayabiliriz. Bu veriler çalışmamızda çıkan sonuçlarla örtüşmektedir.

4.1.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine Yönelik Sonuçlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Mesleki ve teknik liselerde çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik davranışları branşa göre farklılaşmakta mıdır?” şeklinde belirlenmiştir. Meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri branşa göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı ve bu branşlar arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla ANOVA testi sonucuna bakılmıştır.

Tablo 4. 4.'te yapılan ANOVA test sonucuna göre, öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının branşlarına göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu sonuç dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgınının pandemiye dönüşmesi uzaktan eğitimi zorunlu hale getirmiştir. Bu da bütün branşların uzaktan eğitim sistemini uygulamasında zorunluluk haline getirdiğinden öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının branşlara göre farklılaşmadığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Literatür incelendiğinde ise Ağır (2007)'nin çalışmasına göre de bilgisayar öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları diğer branş öğretmenlerine göre daha olumlu düzeyde olduğu görülmüştür. Bu çalışmada elde edilen sonuç ile çalışmamızda elde ettiğimiz öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının branşlara göre farklılaşmadığı sonucu ile örtüşmemektedir.

Fidan (2016) tarafından yapılan bir çalışmada bilgisayar ve bilgisayar teknolojileriyle ilgili olan bölümlerden mezun olan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının daha olumlu düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç ile çalışmamızda elde ettiğimiz verilerle örtüşmemektedir.

4.1.5. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine Yönelik Sonuçlar

Araştırmanın beşinci alt problemi “Mesleki ve teknik liselerde çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik davranışları öğrenim durumlarına göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde belirlenmiştir. Meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri ile eğitim durumları arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı yapılan tablo 4. 5.'teki t-testi analizi ile incelenmiştir.

Tablo 4. 5.'te yer alan analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının öğrenim durumu (lisans-lisansüstü) değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonuçlarına göre ($p=,003<,05$) olduğundan dolayı tutumların farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Ortalamalar dikkate alındığında lisans mezunu olan öğretmenlerin $X=76,86$, lisansüstü mezunu olan öğretmenlerin $X=72,60$ olduğu görülmüştür.

Buna göre lisans mezunu olan öğretmenlerin lisansüstü mezunu olan öğretmenlerden daha yüksek düzeyde olumlu tutuma sahip oldukları söylenebilmektedir.

Bahar, Uludağ ve Kaplan (2009) tarafından yapılan bir başka çalışmada ise öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile mezun oldukları kurum arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu sonuç çalışmamız sonucu elde ettiğimiz öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının eğitim durumlarına göre farklılaştığı sonucu ile örtüşmemektedir.

Ancak Emin ve Baran (2020)'ın çalışmasına göre öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının öğrenim durumları arttıkça daha olumlu düzeyde arttığı belirlenmiştir. Bu sonuçta çalışmamızla çelişmektedir. Literatürde yer alan bu sonuç ise araştırma sonunda elde edilen öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının eğitim düzeylerine göre farklılaşmadığı sonucu ile çelişmektedir. Yine Ağır (2007)'in "Özel ve Devlet Okullarında Çalışan İlköğretim Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi" çalışması da bu sonuç ile örtüşmektedir.

Literatürde yer alan bütün bu araştırmalara bakılınca araştırma sonucumuzla kimi zaman örtüşen kimi zaman ise çelişen sonuçlar göze çarpmaktadır. Literatürde yer alan bazı çalışmalarda öğretmenlerin eğitim düzeylerinin arttıkça uzaktan eğitime yönelik tutumlarının olumlu düzeyde arttığı gözlemlenmekte olsa da bazı araştırmalarda da bunun tersi bir durum ortaya çıktığı görülmektedir. Yine araştırmalar incelendiğinde ortaya çıkan başka bir sonuçta öğretmenlerin eğitim durumlarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarını etkilemediği görülmektedir.

4.1.6. Araştırmanın Altıncı Alt Problemine Yönelik Sonuçlar

Araştırmanın altıncı alt problemi "Mesleki ve teknik liselerde çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik davranışları uzaktan eğitim ile ilgili bilgi sahibi olup olmama durumlarına göre değişmekte midir?" şeklinde belirlenmiştir.

Tablo 3. 6.'daki araştırmanın betimsel analizine göre; meslek liselerinde çalışan öğretmenlerin %100'nün uzaktan eğitim hakkında yeterli bilgiye sahip olduğu, %000'nin ise uzaktan eğitim hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı belirlenmiştir. Tablo 3. 6.'da verilen analizler doğrultusunda araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamının uzaktan eğitime yönelik bilgi sahibi oldukları görülmüştür. Bu nedenle araştırmanın başında belirlenen bu araştırma problemine yönelik herhangi bir bulgu bulunmamaktadır. Böyle bir sonucun çıkmasının sebebi dünyayı kasıp kavuran COVID-19 pandemisinin uzaktan eğitimi zorunlu hale getirmesi ve öğretmenlerin sürece aktif olarak müdahil olmasından kaynaklanmaktadır.

Yine de literatür incelendiğinde, Alakoç (2001)'un araştırmasında çalışmaya katılan öğretim üyelerinin uzaktan eğitim hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları gözlemlenmektedir. Yaptığımız çalışmada ise öğretmenlerin tamamı uzaktan eğitim hakkında bilgi sahibi olduğu sonucu ile çelişmektedir.

Ağır (2007)'in çalışmasına göre ise öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının uzaktan eğitim ile ilgili bilgi sahibi olup olmama durumlarına göre uzaktan eğitim hakkında bilgi sahibi olanlar lehine farklılaştığı görülmektedir. Bu sonuç çalışmamızda elde ettiğimiz uzaktan eğitim ile ilgili bilgi sahibi olan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile uzaktan eğitime ilgili bilgi sahibi olmayan öğretmenler arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmadığı sonucu ile çelişmektedir.

Literatürde yer alan bu veriler ışığında bir değerlendirmede yapacak olursak; uzaktan eğitim ile bilgi sahibi olan öğretmenlerin tutumlarının uzaktan eğitim ile ilgili bilgi sahibi olmayan öğretmenlerden daha olumlu düzeyde olması, bu öğretmenlerin uzaktan eğitim de kullanılan teknolojik araç ve gereçleri kullanmaları ve teknolojik araçlara aşina olmaları nedeniyle uzaktan eğitime yönelik öğretmen tutumlarına yansımalarıdır.

4.2. Öneriler

Bu çalışmada amaçlanan eğitim ve öğretim faaliyetlerinin temel unsurlarından biri olan Mesleki ve teknik liselerde çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik davranışları belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular ışığında konu ile ilgili taraflara katkı sağlayabilecek birtakım çözüm önerileri sıralanmıştır.

Çalışmada elde edilen verilere ışığında meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerimizin uzaktan eğitim ve uzaktan eğitim teknolojilerine yönelik olumsuz düşüncelerini ve önyargılarını ortadan kaldırmak, yeni teknolojileri tanımalarını ve aktif olarak kullanmalarını sağlamak amacıyla farklı tanıtıcı çalışmalar ve uygulamalar yapılmalı, öğretmenlerin güncel teknolojiler hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanmalıdır.

Bu araştırma Adıyaman ili içerisindeki meslek liselerinde görev yapan öğretmenler ile sınırlıdır. Diğer illerde ve farklı kademedeki öğretmen ve öğrenciler ile benzer araştırmalar yapılarak bu çalışma konusu hakkında daha fazla bilgi edinilebilir.

- ✓ Yine bu çalışma sadece meslek liselerinde öğretmenleri ile sınırlı olduğundan ileride öğretmen adayları üzerinde de uzaktan eğitime ile ilgili çalışmalar yapılabilir.
- ✓ Uzaktan eğitim sürecinin en önemli unsuru olan bilgisayar ve internet kullanımının öğretmenler açısından daha rahat ve etkin kullanabilmeleri için hizmet içi eğitimler ve halk eğitim kurslarında bilgisayar ve internet okuryazarlığı eğitimleri verilebilir.
- ✓ Günümüzün vazgeçilmez bir parçası haline gelen hayat boyu öğrenmeyi destekleyen uzaktan eğitim teknolojilerinin farklı kademede öğretmen ve öğrencilere de bu teknolojileri aktif ve verimli bir şekilde kullanabilmeleri için farklı seminerler ve kurslar verilebilir.
- ✓ Uzaktan eğitimde senkronlu derslerin yanı sıra daha önceden hazırlanmış eğitim materyalleri ve içerikleri ile öğrenim faaliyetleri desteklenmelidir.
- ✓ Öğretmenlerin internete olan erişimleri ücretsiz hale getirilmesi yararlı olacaktır.
- ✓ Yine öğretmenlerin bilgisayar, tablet, akıllı telefon vs. gibi uzaktan eğitim teknolojilerine daha kolay ve ucuz maliyete mümkünse ücretsiz bir şekilde sahip olabilmesi uzaktan eğitimin geleceği konusunda önemli bir husustur.

Sonuçlar incelendiğinde tespit edilen eksikler acilen giderilirse olağanüstü dönemlerde eğitim camiası bu sisteme hazırlıksız yakalanmayacak, Milli Eğitim Bakanlığı altyapı sistemlerini her daim hazır bir şekilde tutup yaklaşık 19 milyon öğrenci ve öğretmenin hazırlıksız yakalanmasını engelleyerek bu sistemin dezavantajları en asgariye indirilebilecektir. Bunun yanında Bakanlık özellikle dezavantajlı bölgelerde altyapı eksikliklerini gidermeli ihtiyaç sahibi öğrencilere elektronik ekipman desteği vermelidir. Böylelikle eğitimde fırsat eşitliğinde sağlanmış olacaktır. Eğitimciler tarafından öğrencilerin uzaktan eğitim sürecindeki sosyalleşmesini arttırmak için farklı yöntem ve teknikler kullanılmalıdır. Eğitimciler bu süreçteki etkileşimi en üst seviyeye çıkaracak önlemler almalıdır.

Uzaktan eğitimin verimliliğini artırmak amacıyla öğrencilerin uzaktan eğitim olanağını öğrendikleri bilgi kaynakları arasında yazılı ve görsel materyaller kadar diğer insanların tavsiyelerinin de etkili olduğu sonucundan yola çıkarak, memnuniyet düzeyini artıracak teknolojik gelişmelere uyumlu kaliteli ve etkili uzaktan eğitim uygulamaları artırılarak, uzaktan eğitim tanıtımlarına toplumda daha fazla yer verilebilir.

Uzaktan eğitim uygulamalarının altyapı gelişimi kadar, paydaşlarının görüş ve önerilerinin dikkate alınarak değerlendirilmesi de eğitim kalitesi ve verimliliğine olumlu katkılar sunacaktır. Paydaşlar içinde en büyük hacmi oluşturan uzaktan eğitim öğrencilerinin görüşlerinin değerlendirmelerinin yapılması, ayrıca öğretim elemanları ve çalışanları açısından da değerlendirmeler yapılmasıyla uzaktan eğitim uygulamalarının verimliliğini artıracığı düşünülmektedir.

Pandemi süreci bittiğinde uzaktan eğitimin önemi bitmeyecektir. Milli Eğitim Bakanı Sayın Ziya SELÇUK' unda söylediği gibi Uzaktan Eğitim, Pandemi süreci sonrasında da eğitim hayatımızda devam edecektir. Böylesine önemli bir sistemden daha fazla istifade edebilmek için öncelikle Ülkemizde teknolojik altyapının eksiklikleri acilen tamamlanmalıdır. Bütün eğitim kurumları eğitim planlarında uzaktan eğitime de yer vermelidir. Öğretmen ve öğrencilere bu sistemin tanınması ve daha fazla geliştirilmesi için Hizmet içi seminerler verilmelidir. Uzaktan Eğitim ülkemiz eğitiminin bir politikası haline gelmelidir. Maddi durumu yetersiz ailelerde teknolojik eksiklikleri gidermek için projeler geliştirilmelidir. Bu eksiklikler giderildiği takdirde Uzaktan Eğitim, eğitim sistemimizin can damarı olacaktır.

KAYNAKLAR

1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, (1973). Resmi Gazete Tarih: 24.06.1973, Sayı: 14574, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.1739.pdf> (14.04.2020).

222 Sayılı İlköğretim Ve Eğitim Kanunu, (1961). Resmi Gazete Tarih: 12.01.1961, Sayı: 10705, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.4.222.pdf> (16.04.2020).

Ağır, F., Gür, H. Ve Okçu, A. (2007). Uzaktan Eğitime Karşı Tutum Ölçeği Geliştirilmesine Yönelik Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. E-Journal Of New World Sciences Academy, 3 (2), 128-139.

Aksoy, H. (2018). *Uzaktan Eğitimde Merkezi Sınav Sistemi*, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale.

Arı, M. (2009). "İnternet Tabanlı Uzaktan Eğitim Teknolojilerinde Wimax Esnekliği", Çankırı Karatekin Üniversitesi, http://www.emo.org.tr/ekler/f9b5ec26abebe62_ek.pdf (16.04.2020).

Arslan, V. (2019). *Web Tabanlı Uzaktan Eğitim Deneyimi Ve Verimliliği Analizi: İstanbul Üniversitesi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Aslantaş, T. (2014). “Uzaktan Eğitim, Uzaktan Eğitim Teknolojileri Ve Türkiye’de Bir Uygulama”, <http://www.tankutaslantas.com/wp-content/uploads/2014/04/uzaktan-e%c4%9fitim-uzaktan-e%c4%9fitim-teknolojileri-ve-t%c3%bcrkiyede-bir-uygulama.pdf> (17.04.2020).
- Ayçiçek, K. (2012). *Belediyelerin Yaygın Eğitim Çalışmalarına Bir Örnek Olarak Şişli Belediyesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Başaran, İ. E. (1993). *Türkiye Eğitim Sistemi*. Ankara, Yargıcı Matbaası.
- Bozkurt, A. (2017). “Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Dünü, Bugünü Ve Yarını”, *Uygulamaları Ve Araştırmaları Dergisi Auad*, 3(2), 85-124.
- Bozkurt, A. Ve Uçar, H. (2018). “E-Öğrenme Ve E-Sınavlar: Çevrimiçi Ölçme Değerlendirme Süreçlerinde Kimlik Doğrulama Yöntemlerine İlişkin Öğrenen Görüşlerinin İncelenmesi”, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 745-755.
- Cebeci Z. (2004). “Türkiye Ulusal E-Üniversitesi İçin Bir Model Çalışması”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi*; 13(2), 75-88.
- Celep, C. (2003). *Halk Eğitimi*. Ankara, Anı Yayıncılık.
- Çekiç, U. (2010). *Uzaktan Eğitim Sistemi Tasarımı*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çoban, S. (2013). “Uzaktan Ve Teknoloji Destekli Eğitimin Gelişimi”, <http://docplayer.biz.tr/storage/20/498156/1587119161/aytqmxfmtk4rkyjw-8wbq/498156.pdf> (17.04.2020).
- Demirel, Ö. Ve Kaya, Z. (2014). Eğitimle İlgili Temel Kavramlar. *Eğitim Bilimine Giriş* (Edt. Özcan Demirel Ve Zeki Kaya). Ankara, Pegem Akademi
- Demirel, Ö. Ve Ün, K. (2014). *Öğretim İlke Ve Yöntemleri, Öğretme Sanatı*. (20’nci Basım), Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık.
- Duman, A. (2003). “Bazı Eğitim Bilimi Kavramlarına İlişkin Genel Bir Değerlendirme”, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 1-13.
- Elveren, Ş. (2018). *Dünyada Ve Türkiye’de Adli Bilişim Eğitim Uygulamalarının İncelenmesi Ve Türkiye İçin Uygulamaya Yönelik Öneriler*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Bilişim Enstitüsü, Ankara.
- Enfiyeci, T. (2019). *Çevrimiçi Ortamlarda Lisansüstü Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Topluluk Hissi, Motivasyon Ve Akademik Başarısı Arasındaki İlişki Ahmet Yesevi Üniversitesi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Fidan, N. (2012). *Okulda Öğrenme Ve Öğretme*. Ankara, Pegem Akademi.
- Genç, H. (2005). *Eğit-Bilimsel İlkeler Işığında Web Tabanlı Ve Etkileşimli Elektronik Dersi Yazılımının Geliştirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Geray, C. (2002). *Halk Eğitimi*. Ankara, İmaj Yayınevi.
- Gündüzyeli, B. (2018). *Uzaktan Eğitim Pazarlama Stratejileri Ve Uzaktan İngilizce Dil Eğitiminde Tüketici Tatmini Üzerine Bir Çalışma*, Doktora Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Hbogm, (2020). *Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü*, <http://hbogm.meb.gov.tr/> (16.04.2020).
- İlhan, E. (2019). *Gönüllülere Yönelik Afet Ve Acil Durum Yönetimi Uzaktan Eğitim Modelinin Geliştirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Eskişehir.
- İşman, A. (2011). *Uzaktan Eğitim*. Ankara, Pegem Akademi.
- Karataş, A. (2013). *Yaygın Eğitimde Bilgisayar Eğitimine Devam Eden Kursiyerlerin Eğitim Sürecinin Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan Eğitim*. Ankara, Pegem A Yayıncılık.
- Kayaalp, İ. (2002). *Eğitimde İletişim Dili*. İstanbul, Bilge Kültür Sanat.
- Kayhan, O. (2019). *Uzaktan Eğitim*
- Kılıç, R. (1997). “Görsel Öğretim Materyalleri Tasarım İlkeleri”, *Millî Eğitim Dergisi*, S.136, S.74.

- Kırık, A. M. (2014). “Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi Ve Türkiye’deki Durumu”, *Marmara İletişim Dergisi*, S.21, 73-94,
- Kokoç, M. (2019). *Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Bağlılık Düzeylerinin Akıllı Telefon Bağımlılıkları, Öz-Düzenleme Ve Öz-Yeterlik Becerileri İle İlişkisinin Modellenmesi*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Meb, (2014). E-Devlet Bilgesi, <https://www.edevletbilgesi.com/devlet-kurumlari/milli-egitim-bakanligi/> (17.04.2020).
- Murat, S. (2009). *Dünden Bugüne İstanbul’da Yaygın Eğitim*. İstanbul, İnkılap Yayınları.
- Ozan, Ö. (2008). “Öğrenme Yönetim Sistemlerinin (Learning Management Systems-Lms Değerlendirilmesi” <http://my.beykoz.edu.tr/serkang/files/2010/12/lms.pdf> (18.04.2020).
- Özden, Y. (2005). *Eğitim Ve Okul Yöneticiliği*. Ankara, Pegem A Yayıncılık.
- Özgür, D. F. (2019). *Açık Ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Personelinin Öğrencilerle İletişimde Sosyal Medya Etkileşimine Bakışı: İü Auzef Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Öztürk, M. (2014). *Uzaktan Eğitimde Öğretimi Ayrıntılamaya Kuramına Göre Yapılan Programlama Öğretiminin Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Pura, T. (2016). *Web Tabanlı Eğitimin Nitelik Ve Nicelik Bakımından İncelenmesi Ve Bir Ders Arşiv Sistemi Yazılım Önerisi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Sinecen, F. (2019). *Türk Dili Dersinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Verilmesinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Şad, S. N. Ve Arıbaş, S. (2010). “Bazı Gelişmiş Ülkelerde Teknoloji Eğitimi Ve Türkiye İçin Öneriler”, *Milli Eğitim*, S.185, 278-299.
- Şalvarlılar, D. (2019). *Uzaktan Eğitim Uygulamalarında Ses Sistemleri Tasarımı Ve Kurulumu*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Tdk, (2020). <https://sozluk.gov.tr/> (15.04.2020).
- Tezcan, M. (1985). *Eğitim Sosyolojisi*. (4.Baskı), Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Türkoğlu, A. (1996). *99 Soruda Eğitim Bilimlerine Giriş*. İzmir, Memleket Gazetecilik Ve Matbaacılık.
- Yazar, T. (2012). “Yetişkin Eğitiminde Hedef Kitle”, *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(7), 21-30.
- Yelken, Y. T. Ve Akay, C. (Editörler). (2015). *Eğitim Ve Öğretim İle İlgili Temel Kavramlar, Öğretim Hedefleri Ve Öğrenme Kazanımları, Öğretim İlke Ve Yöntemleri*. Ankara, Anı Yayıncılık.
- Yeşilorman, M. Ve Koç, F. (2014). “Bilgi Toplumunun Teknolojik Temelleri Üzerine Eleştirel Bir Bakış”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(1), 117-133.
- Yılar, Ö. (2006). *Halk Bilimi Ve Eğitim*. Ankara, Pegem A Yayıncılık.
- Yücel, C. (2014). *Eğitim Bilimine Giriş* (Edt. Cevat Celep). Ankara, Anı Yayıncılık